

FÖLJ EN DOKTORAND HÖSTEN 2020

RETHINK:KAU

KAU.SE

INNEHÅLL

Innehåll	2
sammanfattning	3
”FÖLJ EN DOKTORAND”	4
Bakgrund	4
Syfte och mål	4
Inbjudan och urval	4
Anmälan	6
Insamling av upplevelser	6
Resultat	10
Upplevelsebild	10
Behov och idéer	16
Idéer och Rekommendationer	19
Föreslagen idé 1: Annan doktorand som mentor	19
Föreslagen idé 2: Översyn av ISP	20
Föreslagen idé 3: Introduktion att vara doktorand med flexibel start	20
Föreslagen idé 4: Utveckling av kurstorg för doktorander	21
Föreslagen idé 5: Fortsättningskurs för handledare	21
Slutsatser från en tjänstedesignprocess	23

SAMMANFATTNING

Under hösten 2020 genomfördes projektet "Följ en doktorand" vid Karlstads universitet. Projektet har sin grund i tjänstedesignsmetoder och följer doktoranders upplevelser av att bedriva sina doktorandstudier vid universitetet. Liknande projekt har genomförts vid universitetet tidigare så som "Följ en student", "Följ en administratör" och "Följ en nyanställd" för att nämna några.

Projektet "Följ en doktorand" syftade till att skapa en förståelse för hur det är att bedriva doktorandstudier vid Karlstads universitet och hur doktorander upplever de administrativa stödprocesser som finns att tillgå.

I oktober 2020 öppnade anmälan för att delta i projektet och inbjudan skickades ut till doktorander via mail. 12 doktorander anmälde sig till projektet och ytterligare 11 doktorander valde att delta genom individuella samtal och således kunde 23 doktorander lämna in sina upplevelser av att bedriva sina doktorandstudier på Karlstads universitet.

Doktoranderna bidrog med sina upplevelser skriftligt via en digital dagbok och/eller träffade projektgruppen och berättade om sina upplevelser i ett samtal.

Insamlade upplevelser från doktorander visualiserades i form av en illustrerad upplevelsebild tillsammans med en förklarande sammanfattning. I en workshop där doktorander och personal arbetade gemensamt har fem behov identifierats utifrån de inlämnade upplevelserna. Vidare togs i workshoppen fram ett antal idéer fram för att möta dessa behov. Efter remiss inom universitetet har ett antal rekommendationer för det vidare arbetet lämnats.

”FÖLJ EN DOKTORAND”

Vid Karlstads universitet sker löpande olika former av verksamhetsutveckling, där ett syfte kan vara att förstå och förbättra arbetsförhållanden hos anställda vid universitet. I projektet ”Följ en doktorand” eftersträvades en helhetsbild av doktoranders upplevelser, oberoende av institutionstillhörighet inom universitetet.

I projektet användes Följ en-metoden, en metod som baseras på forskning och praktik inom tjänstedesign och är framtagen av Rethink:Kau vid Karlstads universitet. Genom att arbeta med olika metoder inom tjänstedesign kan användarens behov sättas i fokus och skapar förutsättningar för förändringsarbete utifrån de behov användaren har.

Bakgrund

För att pröva hur väl administrativa processer fungerar har universitetet sedan 2014 genomfört ett antal projekt där användaren sätts i fokus. Bland annat har projekt som riktats till universitetets personal genomförts, så som exempelvis ”Följ en lärare” (2015), ”Följ en administratör” (2016) och ”Följ en nyanställd” (2020). I dessa projekt har man följt aktuell målgrupp för att samla in upplevelser och identifiera behov. Efter projektens slut har man kunnat ta fram ett antal förbättringsförslag och ett flertal förbättringsprojekt har initierats. Under 2020 beslutade Utbildningsadministrativa styrgruppen att följa doktorander vid universitetet för att skapa en bild av deras upplevelser och behov när det kommer till de administrativa stödprocesser och system som finns att tillgå. Projektet påbörjades under hösten 2020 och genomfördes av Rethink:Kau inom Avdelningen för verksamhetsstöd.

Syfte och mål

Syftet med projektet ”Följ en doktorand” var att skapa en förståelse för hur det är att bedriva doktorandstudier vid Karlstads universitet och hur doktorander upplever de administrativa stödprocesser som finns att tillgå. Upplevelser från doktorander skulle samlas in genom olika tjänstedesignsmetoder och utifrån insamlade upplevelser var målet att identifiera doktoranders behov och föreslå förändringar i aktuella system och processer.

Inbjudan och urval

För att uppnå projektets mål sattes ett krav på att minst 15 och som mest 25 doktorander skulle delta i projektet och under en bestämd tidsperiod dela med sig av sina upplevelser.

Inbjudan på e-post skickades ut till medarbetare vid Karlstads universitet enligt följande urvalskriterium:

- Doktorander som bedriver sina doktorandstudier på Karlstads universitet

Det eftersträvades en heterogen grupp deltagande doktorander, såtillvida att det fanns deltagare från så många institutioner som möjligt samt att det skulle vara doktorander från både Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap och Fakulteten för hälsa natur- och teknikvetenskap. Det var också önskvärt att fånga upp doktorander med olika livserfarenheter, ålder och kön. Detta för att kunna samla in ett så brett och representativt material som möjligt.

En första inbjudan skickades ut via mail till samtliga doktorander registrerade som aktiva i Ladok:

"Hej!

Med start hösten 2020 genomför vi projektet Följ en doktorand – vill du vara med?

Du får detta mail då du bedriver dina doktorandstudier på Karlstads universitet.

I projektet är dina upplevelser i fokus. Vad har fungerat bra och vad har fungerat mindre bra i dina doktorandstudier på Karlstads universitet? Utifrån upplevelser kan vi identifiera och förstå behov kring administrativa stödsystem och kring de olika processerna i studierna. Behoven i sin tur leder oss mot att ta fram idéer på förbättringsområden - tillsammans med er.

Insamling av upplevelser pågår mellan vecka 45-51 och du lämnar dina upplevelser genom att skriva digital dagbok (uppskattningsvis ca 5 min/dagen) och genom att träffa oss för ett samtal – om du vill!

Du anmäler dig via följande länk där du också kan läsa mer om projektet:

<https://www.kau.se/rethink/studier/folj-en-doktorand>

Sista anmälningdag är 29 oktober.

Hör gärna av dig om du har några frågor!

Hälsningar

Alexandra Argiroudaki och Fredrik Olsson

Rethink@kau.se

Hi!

During the autumn of 2020 the project "Follow a PhD-student" will start! Do you wish to participate?

You've received this e-mail as you are a PhD-students who are pursuing your doctoral studies at Karlstad University.

This project focuses on your experience! Which parts have been working smoothly and which parts have been working less satisfying during your studies? Once we have received all experiences, we will be able to identify and understand the requirements when it comes to administrative systems and processes and how they can be improved.

During week 45-51 we will collect data by using a digital diary in which participants submit their experiences (approximately 5 minutes/day). Participants will also be able to meet us for a dialogue, if they want!

To join the project, please follow the link below and submit your application:

<https://www.kau.se/rethink/studier/folj-en-doktorand>

The deadline is October 29.

Feel free to contact us with any questions!

Kind regards,

Alexandra Argiroudaki and Fredrik Olsson

rethink@kau.se "

I övrigt användes andra rekryteringsinsatser och kanaler så som Karlstads universitets intranät, informationsutskick till prefekter och doktorandsektionen för vidarebefordran, påminnelsemail med mera. All information om projektet publicerades på både svenska och engelska.

Anmälan

De inbjudna doktoranderna hänvisades till att anmäla sig via ett webbformulär. Deadlinen för anmälan förlängdes en gång, då ytterligare en rekryteringsinsats gjordes. Totalt 12 doktorander anmälde sig till projektet via dessa rekryteringsutskick. Bland de 12 anmälda fanns en spridning av organisatorisk tillhörighet, ålder och kön. Det var också en blandning av både svensktalande och engelsktalande.

Två uppstartsträffar via zoom erbjöds till anmälda doktorander. Ena uppstartsträffen skedde på svenska, den andra på engelska. På uppstartsträffarna informerades deltagare om projektets mål och syfte, metod för insamling av upplevelser och viktiga datum. För de som inte hade möjlighet att delta, skickades samma information ut skriftligt.

För att uppfylla kravet om att samla in upplevelser från minst 15 deltagare och för att säkerställa att få in ett tillräckligt stort material, gjordes en ytterligare rekryteringsinsats. Här valde projektgruppen att slumpvis kontakta ett antal doktorander och fråga om deltagande i ett individuellt samtal, men inte nödvändningsvis i övriga aktiviteter i projektet. Ytterligare 11 doktorander tackade ja till att delta på ett individuellt samtal och således kunde upplevelser samlas in från 23 doktorander.

Insamling av upplevelser

I projektet användes olika metoder inom tjänstedesign för att skapa en förståelse för hur det är att vara doktorand vid Karlstads universitet.

Insamlingen av upplevelser skedde dels via en digital dagbok och dels via individuella samtal med projektgruppen. Deltagande doktorander kunde välja i vilken form, omfattning och hur ofta de ville lämna in sina upplevelser.

Projektgruppen använde sig av veckomail till deltagare under hela perioden av insamling av upplevelser. Veckomailen innehöll bland annat information om projektet och länk till den digitala dagboken. Doktorander påmindes via mailen att de kunde dela med sig fritt av sin vardag i den digitala dagboken. I vissa mail ställdes även specifika frågor, exempelvis "Hur upplever du möjligheten att finna och läsa relevanta forskarkurser?". Frågorna baserades på tidigare inlägg från någon eller några deltagare, inom områden, där det fanns skäl att anta att det kunde beröra även andra deltagare på något sätt.

Nedan följer ett exempel av meddelande som skickades till deltagare, under insamlingsperioden:

"Hej!

Den här veckan startade vi med de individuella samtalen – jätteroligt! Vi kommer att fortsätta med dessa under vecka 49-51.

Digital dagbok

Den digitala dagboken är fortsatt öppen, fortsätt gärna dela med er:

<https://podio.com/webforms/24763783/1816724>

I dagboken är ordet fritt! Berätta om dina upplevelser. Till exempel om vad som hänt under dagen? Vad ger dig stöd och energi under dina studier? Hur ser en vanlig dag ut för dig? Berätta gärna!

Hoppas ni har möjlighet att delta på workshopen den 19 januari klockan 13.00 – 15.00! Nästa vecka kommer mer information!

Ha en fortsatt fin vecka!

Med vänlig hälsning
Alexandra Argiroudaki och Fredrik Olsson
Rethink:Kau ”

“Hi!

This week the individual meetings started! We will continue with these meetings during week 49-51. Meanwhile, the digital diary is still open!

Please continue to share: <https://podio.com/webforms/24763783/1816724>

Remember that you can write anything about your studies in the diary! For example you can write about your day, what gives you support and energy during your studies or/and what a normal day look like for you? Please share if you like!

Hope you will have the opportunity to participate at the workshop on January 19. You will receive more information about this next week!

Have a nice week!

Kind regards,

Alexandra Argiroudaki and Fredrik Olsson

Rethink:Kau”

Digital dagbok

Som en del av insamlingen av upplevelser användes en digital dagbok via ett webbformulär. Länken till webbformuläret var densamma under hela projektets gång. Den digitala dagboken var öppen under fem och en halv vecka och under denna period kunde doktorander lämna in sina upplevelser skriftligt. Möjligheten att ladda upp bilder eller ljudklipp/filmer fanns också.

Formuläret innehöll två fält; namn och upplevelse. Deltagarna kunde själva välja om de ville lämna sitt namn i samband med att de la upp upplevelsen, den uppgiften var frivillig.

Följ en doktorand / Follow a PhD-student

Använd detta formulär för att lämna dina upplevelser av att vara doktorand vid Karlstads universitet / Use this form to share your experiences of being a PhD-student at Karlstad University.

Namn/Name

Upplevelse/Experience *

Bilagor

 Browse...

Lägg till fler

Lämna upplevelse/Share experience

Bild 1: Webbformuläret för digital dagbok.

Deltagande doktorander kunde själva välja att lämna in längre inlägg eller kortare reflektioner. 25 upplevelser lämnades in via webbformuläret, vilket var ett relativt litet underlag jämfört med tidigare "Följ en-" studier. Därmed kom samtalen som genomfördes att få större vikt.

Samtal

I projektet erbjöds de deltagande doktoranderna att ha ett individuellt samtal med projektgruppen. Syftet med de individuella samtalen var att få en djupare förståelse av doktoranders upplevelser och ett stort fokus lades på denna del av insamlingen. Alla samtal genomfördes via zoom på grund av den rådande pandemin.

Doktoranderna kunde själva välja en tid i den bokningslista som skickades ut och fick därefter en bekräftelse på samtalet tillsammans med information om vilka som skulle delta från projektgruppen.

Utdrag ur mailet för anmälan till individuella samtal:

"Inom projektet "Följ en doktorand" vill vi gärna träffa dig och prata om dina upplevelser! Nu finns det möjlighet att boka in ett samtal (via zoom) på Inslaget under "Bokningslistor". Listan heter "Följ en doktorand/Follow a PhD-student - samtalstider/meetings" (<https://inslaget.kau.se/bokningslistor/lista/479>).

Sista dag att boka tid för ett samtal är 23 november. Alla som bokar in ett samtal kommer att få ett mail med mer information och zoomlänk, längre fram.

Under samtalet är fokus på dina upplevelser. Du behöver inte förbereda dig eller ta med dig något till samtalet. Samtalet tar högst en timme. Hoppas du har möjlighet att träffa oss och hör av dig om du har några frågor!"

"As a part of the project "Follow a PhD-student" we would like to meet you to discuss your experiences! It is now possible to book a meeting (through zoom) and to do this you need to visit Inslaget and "Bokningslistor". The name of the registration list is "Följ en doktorand/Follow a PhD-student - samtalstider/meetings" (<https://inslaget.kau.se/bokningslistor/lista/479>).

The last day to book a meeting is November 23. If you book a meeting, you will receive an e-mail with more information, later on. During the meeting we will talk about your experiences! You do not need to prepare or bring anything to the meeting. The meeting will last for one hour. We hope you have the possibility to meet us and let us know if you have any questions!”

Inför samtalen förberedde projektgruppen ett antal frågor och områden som samtalet kunde beröra, i form av en mall. Samtalen i sig kunde sedan genomföras så att samtliga områden berördes och beroende på vad doktoranden hade att berätta så kunde fokus variera utifrån den enskilda doktorandens upplevelser. Av de deltagare som anmält sig till projektet valde 8 stycken att delta på de individuella samtalen. Utöver dessa rekryterades ytterligare 11 stycken doktorander till denna del och således genomfördes sammanlagt 19 individuella samtal. Dessa doktorander hade tillhörighet både från Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap och Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap.

RESULTAT

Alla insamlade upplevelser, via den digitala dagboken och de individuella samtalen, bearbetades av projektgruppen och sammanställdes på gruppnivå. Materialet visualiserades genom en upplevelsebild i form av en labyrint:

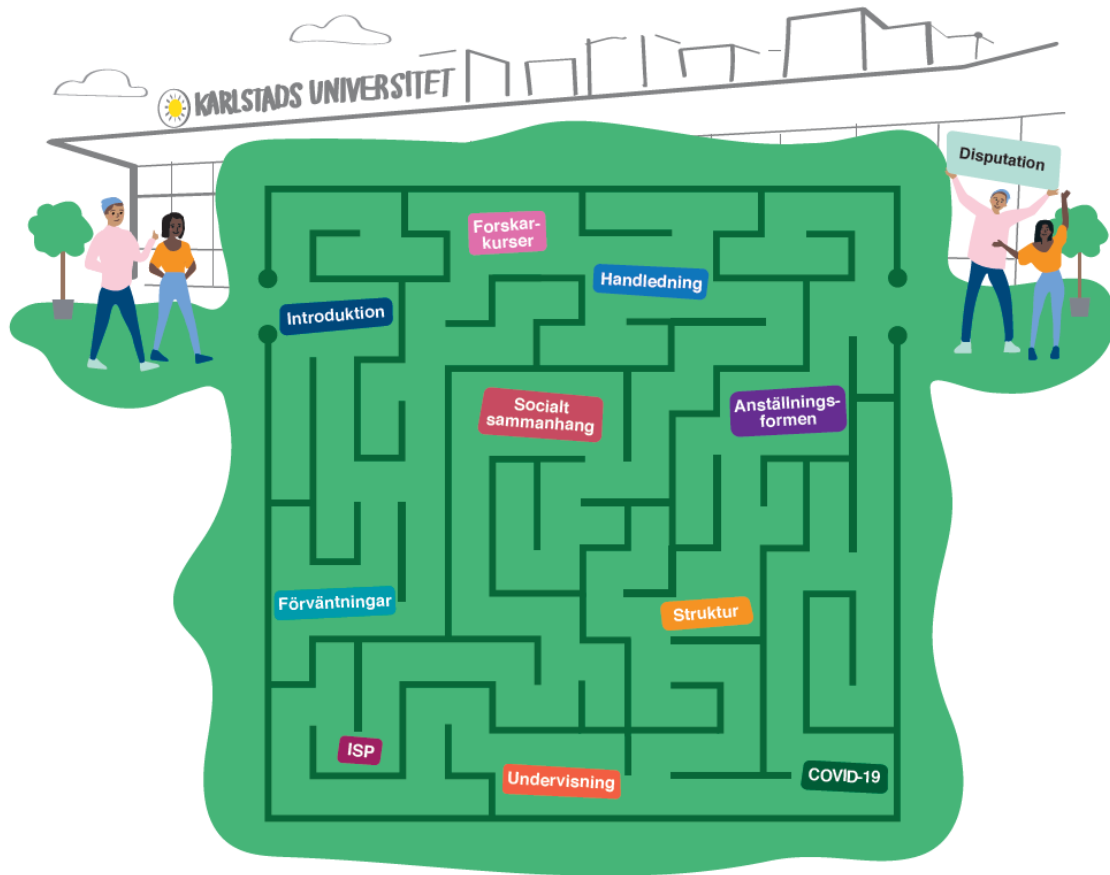

Bild 2: Upplevelsebild "Följ en doktorand"

Upplevelsebild

Labyrinten på bilden representerar doktorandstudierna. Bilden åskådliggör hur en doktorand antrar labyrinten och passerar samtliga eller vissa av de 10 identifierade områdena för att slutligen ta sig till labyrintens slut, där disputation väntar. För den enskilde doktoranden kommer några områden vara av stor betydelse för upplevelsen medan andra inte har det. Så det kan vara stor skillnad på enskilda doktoranders upplevelser men sammantaget på gruppnivå ger det dock en generell beskrivning av hur dessa områden upplevs av deltagarna. Vilka frågor eller problem som beskrivs i det identifierade området kan även variera en del mellan enskilda doktorander.

De 10 områden som framkommit under insamlingen av upplevelser och som beskrivs i upplevelsebilderna är:

- Introduktion
- Förväntningar

- ISP
- Forskarkurser
- Socialt sammanhang
- Undervisning
- Handledning
- Struktur
- Anställningsformen
- COVID-19

För att förtydliga de 10 kategorierna ytterligare, har upplevelsebilden kompletterats med utdrag från insamlat material (se bild 3-5). Samt även en kort sammanfattning och beskrivning av respektive område

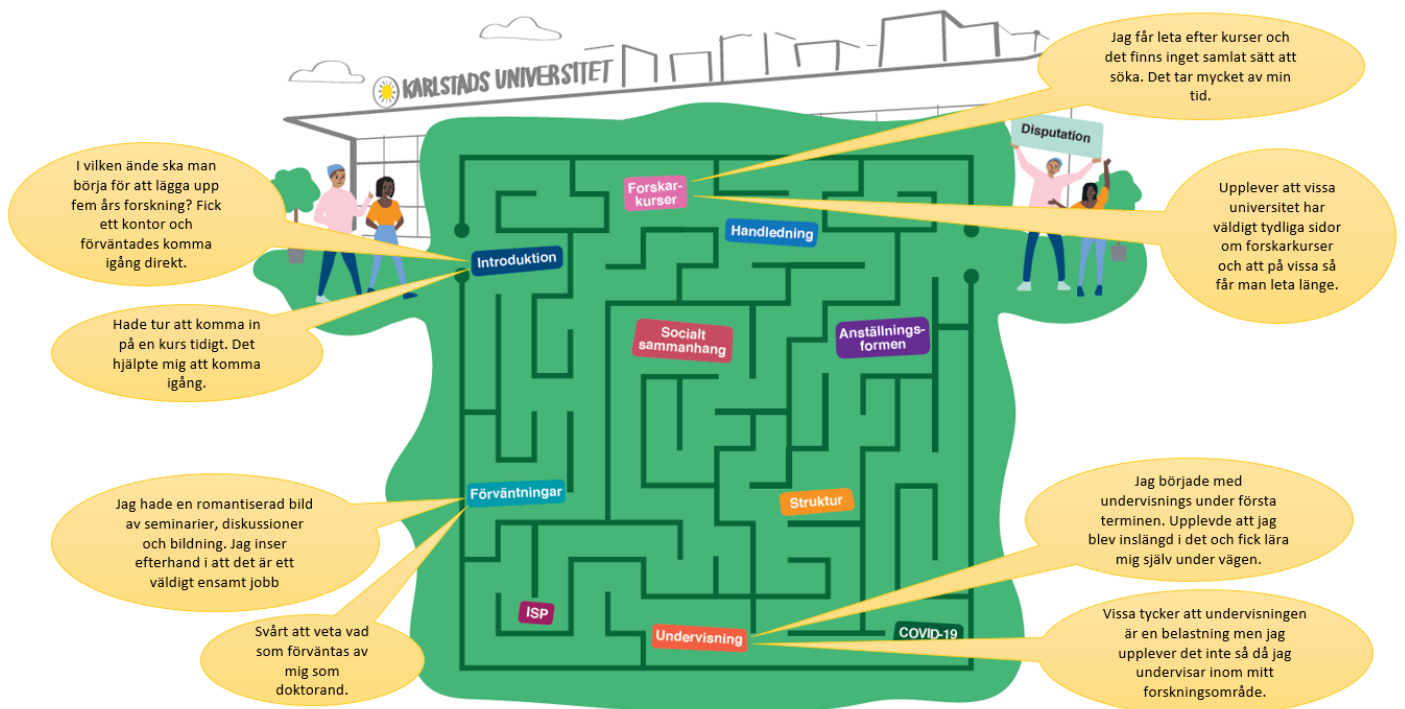

Bild 3: Upplevelsebild med utdrag för Introduktion, Förväntningar, Forskarkurser och Undervisning.

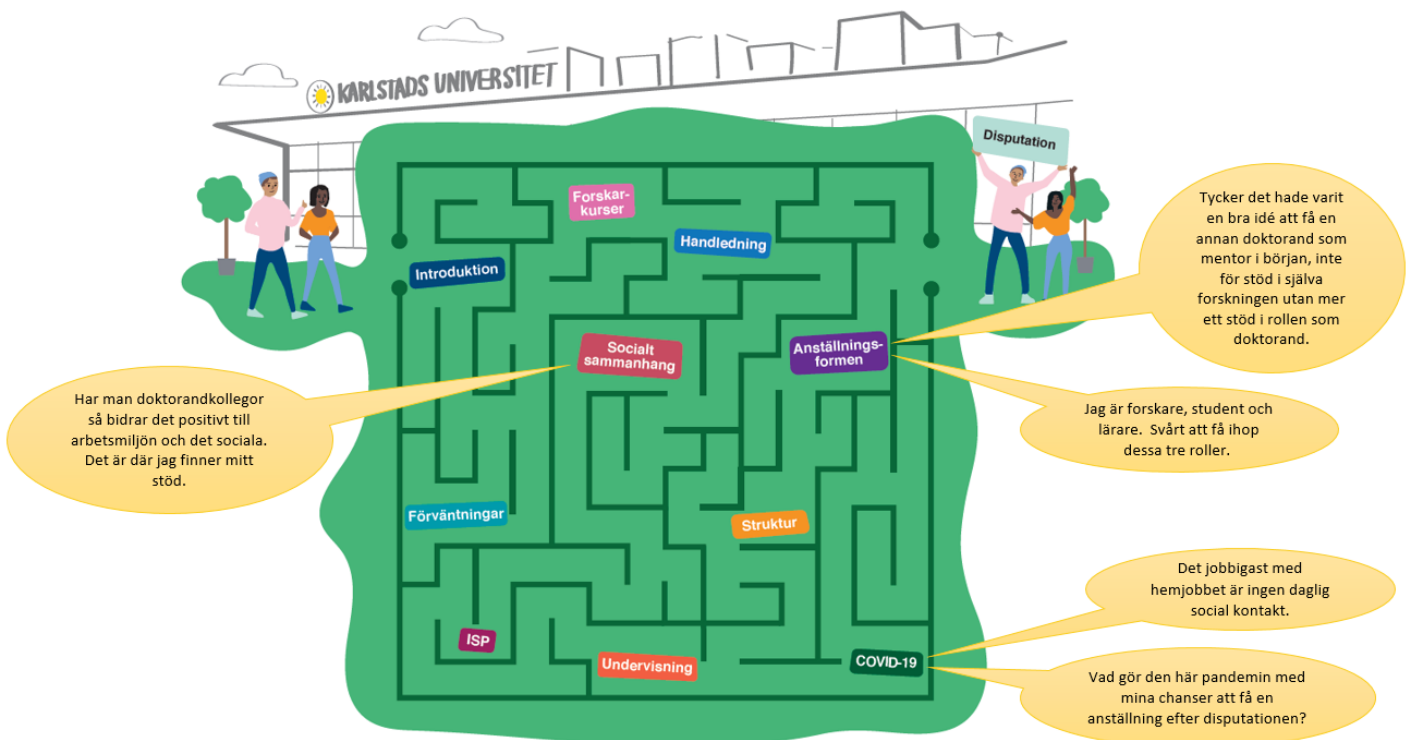

Bild 4: Upplevelsebild med utdrag för ISP,Handledning och Struktur.

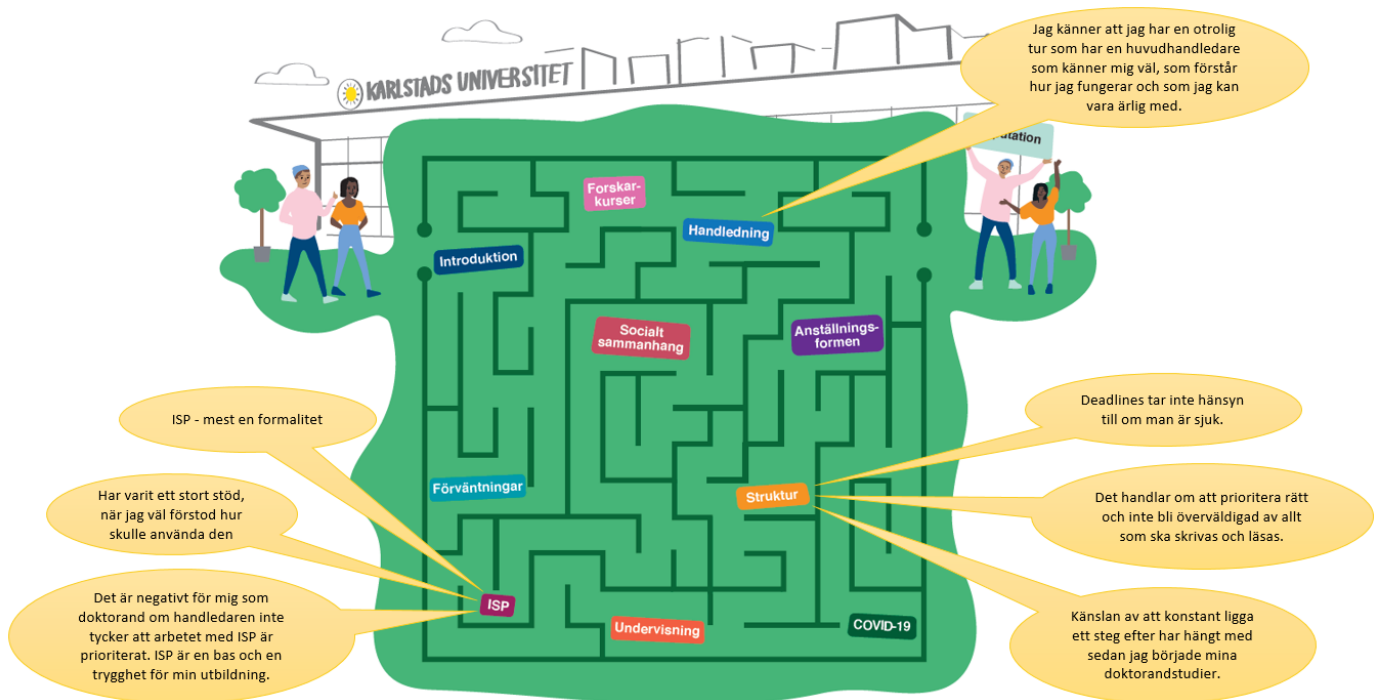

Bild 5: Upplevelsebild med utdrag för Socialt sammanhang, Anställningsformen och COVID-19.

Introduktion

Många doktorander beskrev en snabb introduktion till det praktiska, träff med prefekt och kanske en administratör. De flesta fick också ganska snart tillgång till arbetsplats med dator mm. Sedan hade de ofta en inledande träff med handledarna. Därefter skiljde sig doktoranders upplevelser åt på ett sätt som går att generalisera i två huvudspår. Vissa doktorander beskrev att något hände tidigt, efter att de börjat, som gjorde att de fick anledning att komma igång. Det gavs flera exempel: en forskarkurs, en konferens med kollegorna eller en aktivitet med forskarskolan. De berättade hur detta blev en startpunkt som gav ett avstamp i forskarstudierna. Andra beskrev en tid av stiltje och en del osäkerhet, med funderingar kring vart de skulle börja och vilka förväntningar som ställdes på dem. Det gick en tid för dessa, där det synbarligen inte hände så mycket. Någon deltagare berättar att det tog nästan ett halvår långt innan denne på riktigt kom igång med forskarstudierna. Med följd att det blev ett hårt jobb hårt därifrån för att ta igen förlorad tid.

Förväntningar

En del av doktoranderna beskrev att de gick in i forskarstudierna med en romantiserad bild av en tid med bildning, umgänge med likar och spänning då de får fördjupa sig i ett område som intresserar dem. En del av dem berättade också att verkligheten blev en annan. Dock inte så att alla förväntningar var helt felaktiga. En del besannades, om än kanske inte i den omfattning som förväntades och många kom också till insikten om att det är ett uppdrag som innebär mycket ensamarbete som något som de inte insåg från början. Många beskrev också en situation där de inte kom i samklang med handledare och att det blev tydligt att det inte fanns en gemensam bild av förväntningarna på varandra. För en del är det något som rättades till över tid, för andra gjorde det inte det och i något fall resulterade det i byte av handledare. Men överlag så beskrevs också att doktoranderna hamnade ofta i situationer där de har haft svårt att veta vad som förväntades av dem. Det kunde vara i relation till undervisning, forskning eller administrativa delar av arbetet.

Forskarkurser

När det gäller forskarkurser (eller doktorandkurser), skiljde sig förutsättningarna åt ganska mycket, mellan deltagarna. Beroende på ämnestillhörighet så har mängden högskolepoäng skiftat mycket, det kunde också variera mycket beroende på hur styrt det varit avseende innehåll på kurserna. En del beskrev att det varit ganska tydligt vad som ska ingå och också vart en kan finna och gå dessa kurser medan andra beskrivit att de fått lägga ned mycket tid på att, på olika sätt, leta efter kurser. Ofta har doktorandkollegor och handledare varit behjälpliga med tips och råd. Många berättade också att de i något fall har haft ren tur och av en slump fått reda på en kurs som de kunnat hoppa på med kort varsel. Att det inte finns någon bra nationell plattform, i likhet med antagning.se för kurser på grund- och avancerad nivå, beskrevs som en brist av många av deltagarna. Det finns lärosäten som har bra information kring forskarkurser och det kan finnas andra plattformar kopplat till t ex doktorandnätverk av olika slag som kan vara bra. Men många av deltagarna beskrev en frustration över att de fått lägga ned så mycket tid på att leta efter kurser.

Undervisning

De flesta av doktoranderna beskrev den undervisning, de bedrivit inom ramen för sin tjänst, som något positivt, även om det inte saknats utmaningar. Flera doktorander berättade att de i sin relation till undervisning känt sig inslängda i det och fått lära sig efterhand hur det går till, vilka skyldigheter de själva har och vad de kan ställa för krav på de studenter de undervisar. Att undervisa på distans

kan också varit en utmaning, särskilt om de inte själva haft vana av distansstudier från sin grundutbildning. Att det kan vara länge mellan gånger de undervisat lyfte några fram som ett problem såtillvida att det gått såpass lång tid mellan så det inte hunnit bli rutin och att de i viss mån fått lära om till varje gång. Det fanns också de som lyfte fram det positiva med undervisning, särskilt om det berötr deras eget forskningsområde, det beskrevs då som inspirerande och roligt att få undervisa om.

Handledning

En god relation till sina handledare lyftes av många fram som en viktig aspekt för att få rätt förutsättningar för sina doktorandstudier. Många av doktoranderna upplevde att de hade en bra relation med sina handledare och att de fann ett stöd hos dem. I dessa fall fanns ofta en bra struktur till grund, så som stående veckomöten eller avstämningar samt att de lätt kunde nå sina handledare med frågeställningar. Av de doktorander som upplevde en mindre bra - eller en dålig relation - med sina handledare, saknades inte sällan en tydlig struktur. Många beskrev avsaknaden av feedback och att det kunde gå väldigt långt tid mellan avstämningar. Oavsett om man upplevde en bra eller sämre relation med sin handledare, lyftes problemet med att det ibland kan varit svårt att veta vad som kan förväntas av handledaren – men också vad handledaren förväntade sig av doktoranden. Det fanns också doktorander som hade genomfört ett byte av handledare av olika anledningar. De beskrev själva processen som praktiskt enkel, men att det var påfrestande psykiskt ur ett relationellt perspektiv.

ISP – Individuell studieplan

Insamlade upplevelser visar att det är en delad bild gällande doktorandernas individuella studieplan (ISP), både när det gäller huruvida den är användarvänlig men också upplevelsen av dess syfte. Många menar att den hade en brant inlärningskurva och att den var något svår att förstå. Ett större stöd från handledaren önskades i flera fall. Flera doktorander menade att ISP var en ren formalitet medan vissa beskrev den som ett bra stöd när man väl lärde sig den. Något som också lyftes som ett problem var när handledare och doktorand inte hade samma uppfattning om ISP. Vissa handledare lyfte vikten av ISP medan andra handledare upplevdes mindre intresserade. I det senare fallet upplevde doktoranden sig ensam i upplägget. Detta medförde i sin tur att förväntningarna blev otydliga.

Struktur

Många doktorander beskrev en arbetssituation där det är mycket att göra på kort tid. Att prioritera har varit en del av arbetsvardagen och att prioritera rätt en utmaning, särskilt för dem som är nya i sin anställning. Några lyfte det faktum att det inte känts som det funnits utrymme för sjukdom och att det har varit svårt att ta ikapp arbete när de en gång hamnat efter. Något som också försvårat planeringen är att det inte sällan upplevts otydligt avseende vem som har ansvaret i olika frågor och vilken roll doktoranden ska ha i olika arbetsuppgifter. Ytterligare en aspekt som lyftes som en utmaning är att det är ett "ensamarbete" vilket kan ses som ett hinder i sig när det gäller planeringen. Flera doktorander pekade på att de lagt ner mycket tid på att hitta en fungerande struktur för att göra det hållbart. Detta har gällt främst doktorander som arbetat ett tag och funnit en struktur de landat i. Det kan handla om hur de haft en återkommande struktur som utgångspunkt för hur de lagt upp arbetsdagen. Exempelvis att studera, läsa och skriva på sitt forskningsmaterial på förmiddagen – för att sedan på eftermiddagen ägna sig åt mail eller andra administrativa uppgifter.

Socialt sammanhang

Det som ofta lyftes fram av deltagarna som en viktig del i deras tillvaro är det sociala sammanhanget på arbetsplatsen eller i doktorandgruppen. Det kan vara samvaro med doktorander i samma ämne,

det finns också de som berättat om en aktiv social aktivitet kopplat till sin forskarskola. Dock har erfarenheterna kring forskarskolorna varierat en del bland deltagarna. Vissa forskarskolor har i detta sammanhang vissa lyfts fram som mycket viktiga för både det sociala och forskarstudierna medan andra beskrivits mer som en formell tillhörighet utan större betydelse. Det har också märkts att denna studie pågått en bit in i COVID-19 pandemin, så många har beskrivit en saknad efter arbetsplatsen och umgänge med kollegorna. Även om den absoluta majoriteten berättat hur aktiviteter har anpassats till en tillvaro på distans med fika över zoom och möten av mer social karaktär via plattformen.

Anställningsformen

De allra flesta deltagarna berättade att de blivit bemötta på ett bra sätt på Karlstads universitet. Det har handlat om att bli respekterad i sin yrkesroll samt känna sig delaktig. Många gånger fann de stöd hos handledare och kollegor. Det som beskrivits som en utmaning är att hantera tre roller som doktorand; det vill säga att vara forskare, anställd och student. En del beskrev det som en komplex situation att kombinera dessa roller och att det kan upplevas svårt att få ihop en vardag med förväntningar på alla de tre rollerna. Vissa fann stöd från kollegor men att det hade varit önskvärt med ett större stöd, gärna från någon i samma situation som kan förstå vilken situation doktoranden befinner sig i. En utsedd mentor lyftes särskilt, som ett önskemål. Det framkom också att många doktorander inte varit säkra på vart de ska vända sig när de stött på problem. Många kände inte till vilka regler som gäller och vilket stöd det funnits att tillgå.

COVID-19

Doktoranderna upplevde att deras situation påverkats av COVID-19. I synnerhet lyftes påverkan av de sociala bitarna. Att arbeta som doktorand upplevs som ett ensamt arbete och pandemin har förstärkt denna upplevelse. Exempelvis har det upplevts svårare att få kontakt med andra doktorander på grund av den rådande sociala distanseringen. Vissa har upplevt detta till viss del och har kompenserat det genom kontakt via andra forum så som avdelningsgemensamma chattar. Det har också funnits en känsla av begränsad spontanitet, exempelvis kortare frågor till sin handledare, särskilt de frågor som man tidigare kunnat avverka genom att snabbt "titta förbi" i korridoren. Dock uppgav de flesta doktoranderna att handledaren har varit tillgänglig. En del doktorander menade också på att pandemin har påverkat deras forskning genom att de behövt göra ändringar i metodik och planering. Slutligen har också en oro uttryckts över hur pandemin påverkar framtiden, exempelvis anställningsmöjligheter efter disputation.

BEHOV OCH IDÉER

Baserat på insamlade upplevelser var nästa steg i projektet att identifiera behov. Utifrån dessa behov skulle idéer och förbättringsförslag tas fram. Detta gjordes i form av en workshop. Resultatet från workshopen skulle projektgruppen senare arbeta vidare med för att slutligen ta fram en handlingsplan.

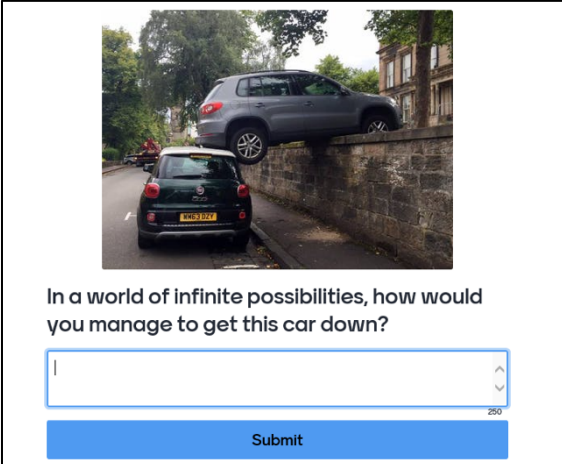
Workshop

En inbjudan till workshop skickades ut till deltagande doktorander samt till de doktorander som rekryterades till de individuella samtalen. Utgångspunkten för workshopen var att, utifrån insamlade upplevelser, identifiera behov och ta fram förbättringsförslag för att möta behoven. Utöver doktorander bjöds även andra personalkategorier in, så som exempelvis administrativa chefer, utbildnings- och forskningssamordnare, handledare, fakultetsadministratörer och representanter från HR-avdelning och doktorandsektionen.

19 januari 2021 genomfördes workshopen. På grund av rådande läge med COVID-19 genomfördes den via zoom, det digitala verktyg som Karlstad universitet använder för videokonferenser. Introduktionen på workshopen hölls på engelska. Beroende på gruppernas sammansättning så varierade språk mellan svenska och engelska utifrån vad som krävdes för att samtliga deltagare skulle kunna fullt ut delta i workshopen. Sammantaget deltog 20 st personer på workshopen varav 11 doktorander, övriga var personal från samtliga ovanstående kategorier i inbjudan. Deltagare delades på förhand in i fyra grupper, i vilka de sedan efter en introduktion arbetade vidare tillsammans.

På workshopen presenterades upplevelsebilden och information om de 10 kategorierna och en öppen fråga om synpunkter och reflektioner från deltagarna i workshopen. Därefter fick grupperna 3-4 kategorier att arbeta vidare med, och utifrån insamlade upplevelser fick grupperna identifiera behov.

Nästa steg i workshopen var att, utifrån behoven, generera idéer som möter dessa behov och kan skapa förbättring för doktorander. Innan denna del påbörjades fick samtliga deltagare en inledande frågeställning. Syftet var att öppna upp för ett kreativt tänkande inför idégenereringen. Frågan som ställdes var:

In a world of infinite possibilities, how would you manage to get this car down?

Bild 6: Frågeställning till deltagare i workshopen.

Därefter togs idéer fram i grupperna, de dokumenterade dessa under arbetets gång och avslutningsvis lyftes några av idéerna i plenum innan workshopen avslutades.

Behov

Under workshopen tog respektive grupp fram ett antal olika behov baserat på upplevelserna. Efter avslutad workshop sammanställde projektgruppen allt material och sammanfattade behoven för doktorander till följande:

- Jag behöver, redan från början och kontinuerligt, information och stöd om samt ges möjlighet att själv skapa en förståelse för doktorandrollen ur alla dess aspekter; administration, forskarstudier, forskning och undervisning.
- Jag behöver förstå syftet med ISP:n och ha samma bild som mina handledare om hur vi ska arbeta med den och varför den är viktig.
- Jag behöver bli sedd, känna stöd och ha ett socialt sammanhang i mina studier.
- Jag behöver stöd och vägledning i att hitta relevanta forskarkurser.
- Jag behöver vara trygg i att jag och mina handledare har samma bild av vår arbetsrelation, att vi har en tydlig struktur och riktlinjer för handledning samt veta vad jag kan förvänta mig och vad jag har för rättigheter.

Idéer

Under den del av workshopen som handlade om att generera idéer och förslag på förbättringsområden för doktorander, fick deltagare utgå från de behov de själva tagit fram. Utifrån detta framkom en mängd olika idéer som sedan sammanställdes. Nedan följer ett urval av idéerna som framkom i workshopen:

- Redan tidigt diskutera förväntningar i kollegiet-handledare/doktorander på forskarutbildningsämnet
- Frekventa handledarmöten initialt, alignment
- Tydligare riktlinjer och regler för doktorander
- Det finns olika instruktioner och anvisningar men alla har olika trösklar- en mentor skulle kunna hjälpa till + ha ett färdigt doktorandpaket, grupper för att stötta varandra.
- En manual som behandlar vilken information en ny doktorand behöver, hur man ska beställa kurslitteratur, vilka medel har jag, hur betalar jag, administrativa frågor.
- Mentorsprogram
- Erfaren lärare som mentor när man ska börja undervisa
- Få hjälp att planera undervisningsmoment med studierektor – lagom mycket undervisning vid lagom utspridda tillfällen.
- Informella kontakter och hjälp att få kontakt med doktorandsektionen
- Bjuda in doktorander till föreläsning/ introduktion/instruktion (ISP)
- Hjälp från någon utanför som påminner handledarna hur viktigt det är och att ISP används.
- Inbyggt i systemet att bekräfta att jag gjort mitt och att personen efter fått en påminnelse (ISP)
- Samla doktorander, handledare, adm för att få en förståelse av allt som ska göras, när och av vem.
- En universitetsgemensam introkurs 1,5 hp
- Sätt minimikrav för handledare om t.ex. antal möten.
- Skapa minimumkrav på hur intuitionerna ordnar möten/träffar för doktoranderna och hur de arbetar med doktorander inom intuitionen. Sprid goda exempel.
- Doktorandsektionen kan ordna mer sociala forum och forum där forskning diskuteras.
- Löpande kompetensutveckling och inte bara en enda kurs för handledare.
- Gör om hemsidorna så de är mer användarvänliga och på både svenska och engelska

Projektgruppen arbetade därefter vidare med att sammanställa genomförbara aktiviteter och säkerställa att aktiviteterna uppfyllde de fastställda behoven. De aktiviteter som togs fram presenterades för projektets styrgrupp, där innehåll och ansvarig verksamhet diskuterades vidare. Slutligen skickades förslagen ut på remiss till följande remissinstanser:

- Fakulteten för hälsa- och naturkunskaper
- Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap
- Lärarutbildningens kansli
- Kommunikationsavdelningen
- HR avdelningen
- Avdelningen för verksamhetsstöd
- Doktorandsektionen
- OFR
- Saco

Remissinstanserna gavs inledningsvis 3 veckor svarstid, men efter önskemål från fakulteterna förlängdes denna med ytterligare 2 veckor. Den sammanlagda svarstiden blev således 5 veckor. Efter remissbehandling kunde projektgruppen konstatera att de flesta remissinstanser var positiva till de föreslagna aktiviteterna. Men det fanns också en del diskrepans i svaren som gjorde att projektgruppen valde att inte revidera de föreslagna aktiviteterna utan att ge rekommendationer till fakulteterna, hur de kan bedriva arbetet vidare för att kunna möta behoven och realisera aktiviteterna på ett funktionellt sätt.

I avsnitt Idéer och rekommendationer presenteras de bearbetade idéerna samt projektets rekommendationer till fakulteterna för vidare arbete.

IDÉER OCH REKOMMENDATIONER

Efter att ha bearbetat de framtagna behoven och föreslagna idéerna lämnar projektgruppen ett antal rekommendationer till framförallt fakulteterna då ansvaret för de flesta idéer som presenteras i första hand ligger inom fakulteternas delegation. Det är projektgruppens uppfattning att genomförande av de föreslagna rekommendationerna skulle leda till en bättre arbetsmiljö för, och en bättre tid som, doktorander vid Karlstads universitet.

Föreslagen idé 1: Annan doktorand som mentor

Uppfyller behov:

1. *Jag behöver, redan från början och kontinuerligt, information och stöd om samt ges möjlighet att själv skapa en förståelse för doktorandrollen ur alla dess aspekter; administration, forskarstudier, forskning och undervisning.*
3. *Jag behöver bli sedd, känna stöd och ha ett socialt sammanhang i mina studier*

Utförande:

Varje doktorand bör få en annan doktorand som mentor redan vid start. Mentorn kan med fördel vara lokaliserad på samma institution eller antagen till samma forskarskola, men det är inget krav. Mentorn bör ha bedrivit forskarstudier minst ett år. Mentorns roll är att vara ett oberoende stöd till doktoranden och stötta doktoranden i dess olika roller. Förslag på vad mentorns roll innebär:

- Tidigt etablera kontakt med doktoranden, gärna innan start
- Överenskommelse med doktoranden kring formerna för mentorskapet
- Inkludera och introducera doktoranden i sociala aktiviteter (egna vid fakultet, forskarskola eller via doktorandsektionen)
- Övergripande stöd i rollen som doktorand och administrationsfrågor

Projektets rekommendation:

De administrativa cheferna vid fakulteterna bör tillsammans ta fram en grundbeskrivning för rollen doktorandmentor, vad denna innebär och hur den ska följas upp samt verka för att införa denna roll. Då det i vissa miljöer redan finns liknande uppbyggnad kan goda erfarenheter hämtas från dessa. Det är projektets uppfattning att denna aktivitet är viktig att erbjudas fler doktorander än vad som är fallet idag.

Föreslagen idé 2: Översyn av ISP

Uppfyller behov:

2. Jag behöver förstå syftet med ISP:n och ha samma bild som mina handledare om hur vi ska arbeta med den och varför den är viktig

Utförande:

ISP systemet som det är utformat idag behöver ses över. Översynen bör utgå ifrån användartester av systemet där doktorander kan lämna synpunkter och feedback kring funktionaliteten av ISP. Vikten bör läggas på att öka användarvänligheten men även möjligheterna att på ett bättre sätt visa värdet och vikten av ISP för den enskilde doktoranden. Det bör övervägas om systemet ska kompletteras med en överenskommelse mellan doktorand och handledare för att förtydliga förväntningar, lägga upp en struktur och rutin för handledningen. En universitetsgemensam mall skulle kunna tas fram för att kunna utgöra underlag för överenskommelsen. Förslagsvis kan mallen innehålla:

- Struktur för möten
- Samsyn kring arbete med ISP
- Förväntningar och roller
- Rättigheter och skyldigheter för respektive part

Projektets rekommendation:

Representanter från vardera fakulteten bör arbeta fram en samlad kravställning till översyn av ISP-systemet som behandlas i ITBR så utvecklingsresurser för översynen kan planeras. I kravställningen bör representanterna beakta vad som kommit fram i detta projekt samt även inkludera handledares behov. Dessutom bör representanterna föreslå en lösning till på vilket sätt en frivillig överenskommelse kan ingå i eller knytas an till ISP-systemet.

Föreslagen idé 3: Introduktion att vara doktorand med flexibel start

Uppfyller behov:

1. Jag behöver, redan från början och kontinuerligt, information och stöd om samt ges möjlighet att själv skapa en förståelse för doktorandrollen ur alla dess aspekter; administration, forskarstudier, forskning och undervisning.

Utförande:

För att möjliggöra en bättre start som doktorand kan en introduktionskurs inrättas och erbjudas samtliga doktorander. Introduktionskursen bör kunna påbörjas i samband med anställning eller vid behov. Introduktionen bör vara frivillig, ges på Canvas och innehålla självstudier och uppgifter där man kan komma att kontakta sina handledare, administratör, mentor etc. Den bör innehålla information som berör områdena administration, forskarstudier, forskning och undervisning. Ge en introduktion till samtliga områden men också något som kan fungera som support längre fram. Framtaget material för doktorandintroduktion bör gås igenom för att eventuellt inkluderas i kursen, likaså redan färdigt material kring introduktion till undervisning för doktorander.

Exempel på delar som kursen bör innehålla:

- Administrationssystem (Canvas, Ladok, ISP, Raindance, Primula)
- Doktorandrätt (Högskoleförordningen, lokala regler)
- Introduktion till handledning (kan kombineras med aktivitet 2)

- Introduktion till arbete ISP
- Introduktion till undervisning (didaktik, praktisk information)

Projektets rekommendation:

Fakulteterna bör tillsätta en referensgrupp som i enlighet med förslaget ovan får i uppdrag att krävställa en introduktionskurs utifrån de synpunkter remissinstanserna lämnat. Fakulteterna bör sedan uppdra åt UPE att utifrån kravställning och UPE:s möjligheter skapa en sådan kurs.

Föreslagen idé 4: Utveckling av kurstorg för doktorander

Uppfyller behov:

4. Jag behöver stöd och vägledning i att hitta relevanta forskarkurser

Utförande:

Nuvarande kurstorg upplevs som problematiskt. För att finna förbättringsområden bör användartest av det kurstorg för doktorandkurser som är under uppbyggnad genomföras. Möjligheten att ta del av kursvärdering på samma sätt som vid kurser på grund- och avancerad nivå bör övervägas att byggas in.

Projektets rekommendation:

Fakulteterna bör uppdra till nuvarande utvecklingsprojekt av kurstorget att, om detta inte är gjort, involvera användare genom användartester innan det nya kurstorget är färdigutvecklat. Som alla andra projekt bör det pågående utvecklingsprojektet utvärderas när det varit i bruk ett år.

Föreslagen idé 5: Fortsättningskurs för handledare

Uppfyller behov:

5. Jag behöver vara trygg i att jag och mina handledare har samma bild av vår arbetsrelation, att vi har en tydlig struktur och riktlinjer för handledning samt veta vad jag kan förvänta mig och vad jag har för rättigheter.

Utförande:

Med utgångspunkt från befintlig seminarieserie för handledare bör en fortsättningskurs med fast innehåll för aktiva handledare skapas. Kursen bör innehålla viss repetition från grundkursen, men framförallt ha fördjupning utifrån tidigare kurs och ha aktualitet som berör handledarrollen. Till exempelvis forskning om handledning. Förslagsvis kan dessa delar implementeras tillsammans med nuvarande innehåll:

- ISP – funktion, syfte och goda exempel på hur man kan arbeta med den (fakulteterna)
- En orientering i professionella samtal (UPE)
- Konflikthantering (HR)
- Regler och styrdokument (HR)
- Arbetsmiljö (HR)

Projektets rekommendation:

Fakulteterna bör ge UPE i uppdrag att utifrån vad som framkommit i projektet och kraven i HRS4R fortsätta utvecklingen av kompetensutvecklingsmöjligheter för handledare. Arbetet bör företas inom ramen för HRS4R och återrapporeras inom detta. En uppföljning av utvecklingen bör göras när detta projekt följs upp.

SLUTSATSER FRÅN EN TJÄNSTEDESIGNPROCESS

I alla studier som utgår från användarens upplevelser är det av vikt att aktivt reflektera över metodval. Ett öppet sinne inför det som kommer in under insamlandet av upplevelser är avgörande, även om det inte går att helt undvika påverkan av förförståelse och bias. Att ha en medvetenhet om detta är en viktig del i att undvika att det redan från början finns färdiga lösningar och mer eller mindre tydliga problembilder definierade av någon annan än användaren. Dessa ska istället framkomma under projektets gång. Projektgruppen har därför även under studien medvetet gett deltagarna möjlighet till stor frihet att själva välja när och i vilken form de lämnat sina upplevelser. De individuella samtalen har också i sin struktur varit öppna och handlat om det som deltagarna själva velat lyfta i stor utsträckning även om det funnits en mall till grund för samtalen med olika områden som behandlats. Deltagarna har fått utrymme att delge sina erfarenheter där de haft mest att berätta om vilket är ett sätt att bibehålla fokus på användarens upplevelser.

Erfarenheter att dra från genomförandet av denna studie är vikten av att kommunicera metoden och det förutsättningslösa lyssnandet på användarna på ett tydligt sätt även till andra aktörer som deltar i delar av projektet eller påverkas av resultaten. Det är av vikt att skapa en förståelse för premisserna för ett användarcentrerat förhållningssätt även utanför projektgrupp och deltagare i projektet. Detta för att skapa goda förutsättningar för att resultat och rekommendationer landar i faktiska åtgärder som verkar i problemlösande riktning.

Karlstad, augusti 2021

Projektgruppen